

Postanowienie Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 22 maja 2002 r.

III SW 12/02

Przyjęcie przez koalicyjny komitet wyborczy środków finansowych z funduszu wyborczego partii koalicyjnej na podstawie umowy nieodpłatnego użytkowania pieniędzy (art. 264 KC) uzasadnia odrzucenie sprawozdania wyborczego.

Przewodniczący SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Katarzyna Gonera, Jerzy Kwaśniewski, Herbert Szurgacz (sprawozdawca), Barbara Wagner, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 maja 2002 r. sprawy ze skargi Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 22 kwietnia 2002 r. w przedmiocie odrzucenia sprawozdania wyborczego

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e

Uchwałą z dnia 22 kwietnia 2002 r. Państwowa Komisja Wyborcza odrzuciła sprawozdanie wyborcze Koalicyjnego Komitetu Wyborczego - Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych tego Komitetu związanych z udziałem w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 23 września 2001 r. Podstawą odrzucenia sprawozdania wyborczego w oparciu o art. 122 ust.1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 46, poz.499 ze zm.) było naruszenie przez Komitet Wyborczy art. 111 ust. 2 Ordynacji wyborczej, polegające na przyjęciu od partii Ruch Społeczny AWS w drodze pożyczki, na podstawie umowy nieodpłatnego użytkowania pieniędzy z dnia 21 września 2000 r., środków finansowych w kwocie 90.500 zł nie pochodzą-

cych z Funduszu Wyborczego partii. W uchwale zostały wymienione inne jeszcze uchybienia Koalicyjnego Komitetu Wyborczego, które jednak nie stały się podstawą odrzucenia sprawozdania wyborczego.

W skardze na postanowienie odrzucające sprawozdanie wyborcze pełnomocnik finansowy Koalicyjnego Komitetu Wyborczego - Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy wskazał, że wpłata kwoty 90.500 zł została dokonana z Funduszu Wyborczego partii, co dokumentuje kopia przelewu środków finansowych. Zawarta w dniu 21 września pomiędzy Ruchem Społecznym AWS a Koalicyjnym Komitetem Wyborczym - Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy umowa nieodpłatnego użytkowania pieniędzy ma podstawę prawną w art. 264 KC i w swojej istocie stanowi zobowiązanie stron co do sposobu spłaty przyszłych zobowiązań wobec ogólnego przepisu o odpowiedzialności solidarnej za zobowiązania komitetu wyborczego. Zdaniem skarżącego nie doszło do naruszenia art. 111 ust. 2 i 5 Ordynacji wyborczej, co stanowiłoby podstawę do obowiązkowego odrzucenia sprawozdania wyborczego.

W zajęтым stanowisku w sprawie skargi pełnomocnika finansowego, Państwowa Komisja Wyborcza potwierdziła, że podstawą odrzucenia sprawozdania wyborczego było sprzeczne z art. 111 ust. 2 i 5 Ordynacji wyborczej pozyskanie przez Koalicyjny Komitet Wyborczy środków finansowych z pożyczki pozabankowej, udzielonej przez partię Ruch Społeczny AWS.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Finansowanie kampanii wyborczej jest przedmiotem regulacji zawartej w rozdziale 13 Ordynacji wyborczej. Zawarte w tym rozdziale przepisy określają ściśle między innymi źródła, z których mogą pochodzić środki finansowe komitetów wyborczych. Zostały one zróżnicowane w zależności od charakteru komitetu wyborczego. Środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej (art.111 ust.1) mogą pochodzić jedynie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604 ze zm.). W stosunku do koalicyjnego komitetu wyborczego oraz komitetu wyborczego wyborców art. 111 ust. 2 formułuje zasadę, że tym komitetom środki finansowe mogą być przekazywane jedynie przez osoby fizyczne, z wyłączeniami przewidzianymi w ust. 3 (zakaz przyjmowania środków finansowych od osób fizycznych nie mających miejsca zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem obywateli

polskich zamieszkałych za granicą oraz od cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej). Jako wyjątek ust. 5 art. 111 przewiduje, że środki finansowe koalicyjnego komitetu wyborczego mogą pochodzić z tworzonych na podstawie przepisów ustawy o partiach politycznych, funduszy wyborczych partii politycznych wchodzących w skład koalicji wyborczej, natomiast komitet wyborczy wyborców może zaciągać kredyty bankowe na cele związane z wyborami (ust. 6).

Zawarta w dniu 21 września 2001 r. między partią RS AWS a Koalicyjnym Komitetem Wyborczym AWS Prawicy „Umowa nieodpłatnego użytkowania pieniędzy (art. 264 k.c.)” przewidywała w § 1, że właściciel (RS AWS) przekazuje użytkownikowi (Koalicyjnemu Komitetowi Wyborczemu AWS Prawicy), a ten przyjmuje w nieodpłatne użytkowanie pieniądze w kwocie 90.500 zł. W § 2 umowy postanowiono, że nieodpłatne użytkowanie pieniędzy trwać będzie w okresie od 21 września 2001 r. do 23 grudnia 2001 r., a użytkownik zwróci pieniądze właścicielowi najpóźniej w terminie 30 dni po przyjęciu sprawozdania wyborczego przez Państwową Komisję Wyborczą.

Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej pozyskanie środków finansowych przez Koalicyjny Komitet Wyborczy na podstawie przytoczonej umowy, stanowi formę pożyczki pozabankowej, której nie dopuszcza art. 111 Ordynacji wyborczej. Ust. 6 tego przepisu zezwala jedynie komitetowi wyborczemu wyborców na pozyskiwanie środków finansowych w drodze zaciągnięcia kredytu bankowego na cele związane z wyborami.

W związku z tym stanowiskiem Państwowej Komisji Wyborczej należy podkreślić, że umowa użytkowania pieniędzy nie jest tożsama z umową pożyczki; ta pierwsza ma charakter czynności prawnej realnej i wymaga wydania rzeczy (pieniędzy) użytkownikowi, druga natomiast jest umową konsensualną. Tym niemniej są one bardzo zbliżone i argumentacji Krajowej Komisji Wyborczej wskazującej, że skoro w myśl art. 111 Ordynacji wyborczej jedynie komitet wyborczy wyborców może pozyskiwać środki finansowe w formie kredytu bankowego (tj. w formie zbliżonej do umowy pożyczki) to uprawnienie takie nie przysługuje innemu komitetowi wyborczemu, nie można - na gruncie ścisłej regulacji art. 111 - odmówić racji.

Przeciwko dopuszczalności pozyskiwania przez koalicyjny komitet wyborczy środków finansowych na podstawie umowy użytkowania pieniędzy przemawiają jednak dalsze argumenty. Przede wszystkim należy wskazać na przepis art. 116 Ordynacji wyborczej, według którego w wypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych środ-

ków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami koalicyjny komitet wyborczy przekazuje ją na tworzone na podstawie przepisów ustawy o partiach politycznych fundusze wyborcze partii politycznych wchodzących w skład koalicji, w proporcji ustalonej w umowie koalicyjnej; w razie braku stosownych postanowień w umowie środki przekazuje się na rzecz instytucji charytatywnej. Z przepisu tego wynika, że nie jest dopuszczalne inne rozporządzenie nadwyżką środków, np. w postaci zwrotu ich części (całości) w wykonaniu umowy użytkowania pieniędzy pochodzących z funduszu wyborczego partii koalicyjnej. Z powołanego przepisu wynika, że środki finansowe pozyskane przez komitet wyborczy zgodnie z przepisem art. 111 przypadają komitetowi wyborczemu definitywnie, stają się źródłem własnym komitetu wyborczego, z którego ponosi wydatki w związku z zarządzonymi wyborami (art. 108 Ordynacji wyborczej).

Należy w końcu zwrócić uwagę, że interpretacja, według której pozyskiwanie przez koalicyjny komitet wyborczy od partii koalicyjnej środków finansowych na podstawie umowy użytkowania pieniędzy jest zgodna z art. 111 ust. 5 Ordynacji wyborczej, oznaczałaby akceptację zróżnicowanego traktowania środków finansowych pochodzących od osób fizycznych i od partii politycznych, ze swoistym uprzywilejowaniem tych ostatnich, ku czemu nie ma żadnych podstaw w przepisach Ordynacji wyborczej.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 123 ust. 2 Ordynacji wyborczej w związku z art. 516 KPC, orzekł jak w sentencji.

=====